

THE EFFECTIVENESS OF THE GOVERNMENT PROGRAMME FOR COMBATING CORRUPTION FOR THE YEARS 2014–2019

SKUTECZNOŚĆ RZĄDOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA KORUPCJI NA LATA 2014–2019

ABSTRACT

This article presents information on corruption in Poland and attempts to assess the effectiveness of the Government Programme for Combating Corruption for 2014–2019. The paper will be presented a description of the phenomenon of corruption, scope and purpose of the program implemented anti-corruption, the authorities responsible for preventing and combating corruption. The rest of this article will be presented legislation on criminal offenses of corruption, together with a brief description. In order to realize the approximate analysis of the risk of corruption in the article will be presented statistics on the number of committed offenses of corruption in Poland in selected years. At the end will be conclusions about the effectiveness of the program. The article was developed largely on the basis of the assessed Programme, legislation and da-of statistics published in the Map of Corruption for 2014 compiled by the Central Anticorruption Bureau on the basis of data obtained from all departments and bodies involved-smokers in the fight against corruption.

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia informacje na temat korupcji w Polsce oraz podejmuje próbę oceny skuteczności Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014–2019. W artykule został przedstawiony opis zjawiska korupcji, zakres i cel wdrożonego programu przeciwdziałania korupcji, a także organy odpowiedzialne za zapobieganie i zwalczanie korupcji. W dalszej części artykułu omówiono przepisy prawne

dotyczące przestępstw korupcyjnych wraz z krótkim opisem. Aby można było zrealizować przybliżoną analizę stanu zagrożenia korupcją, w artykule przedstawiono dane statystyczne dotyczące ilości popełnionych przestępstw korupcyjnych w Polsce w wybranych latach. Na koniec sformułowano wnioski dotyczące skuteczności Programu. Artykuł został opracowany w głównej mierze na podstawie ocenianego Programu, przepisów prawnych oraz danych statystycznych publikowanych w Mapie Korupcji za 2014 r. opracowanej przez Centralne Biuro Antykorupcyjne na podstawie danych uzyskanych od wszystkich służb i organów zajmujących się zwalczaniem korupcji.

KEYWORDS: *corruption, the central office of anti-corruption, crime, special services, safety*

SŁOWA KLUCZOWE: *korupcja, Centralne Biuro Antykorupcyjne, przestępstwo, służby specjalne, bezpieczeństwo*

WPROWADZENIE

Zjawisko korupcji stanowi bardzo duże zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania wszystkich struktur organizacyjnych państwa (Zawisza, 2013). Jej skutki są często niewyobrażalne i niemierzalne. Korupcja jest rezultatem słabości stosowanych przez państwo procedur i przepisów prawnych. Poprzez skorumpowanie urzędników państwowych, upoważnionych do podejmowania strategicznych rozwiązań na rzecz suwerenności swojego państwa, można uzyskać ogromne wpływy w polityce bezpieczeństwa narodowego.

Zwalczanie korupcji to nie tylko konieczność wprowadzenia odpowiednich nowelizacji w obowiązujących przepisach prawa, ale przede wszystkim zmiana podejścia obywateli do korupcji (Chodak, 2013). Dodatkowym wsparciem będą działania prewencyjne oraz zakrojona na szeroką skalę edukacja od najmłodszych lat.

Mechanizmy popełniania przestępstw korupcyjnych niestety często wyprzedzają metody mające na celu uniemożliwienie popełniania przestępstw korupcyjnych.

W strukturze bezpieczeństwa narodowego pierwszorzędną rolę odgrywa bezpieczeństwo wewnętrzne, ponieważ obejmuje bezpieczeństwo polityczne, ekonomiczne, militarne, publiczne, ekologiczne, informacyjne, kulturowe i religijne. Są to podstawowe elementy struktury bezpieczeństwa narodowego, stanowiącego gwarancję racjonalnego funkcjonowania państwa w dzisiejszym mało stabilnym świecie (Pokruszyński, 2009, s. 17).

Na temat korupcji napisano już wiele publikacji i każda w tej sprawie ma coś interesującego do przekazania. Wiele osób zetknęło się z tym zjawiskiem w swoim życiu podczas załatwiania różnych osobistych spraw. Czy osoby te miały wpływ na występowanie takich przypadków? Raczej nie. Pomimo iż wiele z nas nie akceptuje tego zjawiska, nie mamy wpływu na jego występowanie. Ale czy na pewno?

Zwalczanie korupcji to również podejmowanie odpowiednich długoterminowych działań strategicznych mających na celu podniesienie skuteczności realizowanych zadań oraz obniżenie do minimum tej formy przestępczości. Jednym z takich działań jest uchwalenie 1 kwietnia 2014 r. przez Radę Ministrów Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014–2019.

PREZENTACJA NAJWAŻNIEJSZYCH ZAŁOŻEŃ RZĄDOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA KORUPCJI NA LATA 2014–2019

Program stanowi główny element koordynujący krajową politykę antykorupcyjną. Został przygotowany z uwzględnieniem wcześniej zdobytych doświadczeń podczas realizacji Strategii Antykorupcyjnej. Przeciwdziałanie i zwalczanie korupcji wymaga podejścia systemowego, gdyż jest to niekorzystne zjawisko społeczne, którego nie jest w stanie ograniczyć jedna instytucja, a nawet kilka instytucji. Program stanowi również odpowiedź na oczekiwania społeczne, ponieważ wyniki badań opinii publicznej, przeprowadzonych przez Centrum Badań Opinii Społecznej w 2013 r., wskazują, że 66% badanych źle ocenia poczynania rządu w tym zakresie, natomiast 15% dobrze, a 83% respondentów uznało, że korupcja stanowi duży problem.

Podstawowym celem Programu jest obniżenie poziomu korupcji w Polsce m.in. poprzez wzmocnienie prewencji i edukacji zarówno w społeczeństwie, jak i w administracji publicznej. Założono intensyfikację profilaktyki i edukacji antykorupcyjnej, ponieważ właściwie ukształtowana świadomość w zakresie szkodliwości korupcji stanowi podstawowy fundament pozwalający na obniżanie ryzyka występowania tej formy przestępczości.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do ugruntowania w społeczeństwie przekonania, że korupcja jest patologią, a nie standardem demokratycznego państwa, oraz że celem wszystkich organów władzy publicznej

jest stałe jej ograniczanie. Program jest również spójny ze zintegrowaną strategią Sprawne Państwo 2020, która określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju państwa.

PRZECIWDZIAŁANIE I ZWALCZANIE KORUPCJI W POLSCE – DIAGNOZA SYSTEMU

Do wejścia w życie ustawy z 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. z 2012 r. poz. 621 z późn. zm.) w literaturze oraz opracowaniach eksperckich i prawniczych funkcjonowała niezliczona liczba różnych definicji korupcji. Co ciekawe, każda z nich zawiera przynajmniej część najważniejszych elementów związanych z samym zjawiskiem i można je traktować jako obowiązujące. Biorąc pod uwagę potrzebę ujednoczenia pojęć związanych z istotnymi elementami bezpieczeństwa, na mocy cytowanej ustawy wprowadzono jednolitą definicję korupcji:

Korupcją, w rozumieniu ustawy, jest czyn:

- 1) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- 2) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- 3) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odzwajemnienie;
- 4) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na

żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odzwajemnienie (art. 1 ust. 3a).

Wdrożenie do polskiego systemu prawnego definicji korupcji przyczyniło się do ujednoczenia oceny i jednoznacznej kwalifikacji prawnej działań – czynów o charakterze korupcyjnym.

PRZECIWDZIAŁANIE I ZWALCZANIE KORUPCJI W POLSCE – SŁUŻBY

Zapobieganie korupcji prowadzone jest przez liczne instytucje, organy i służby. Wśród organów ścigania najistotniejszą rolę odgrywają: CBA, Policja i ABW.

Centralne Biuro Antykorupcyjne zostało utworzone na mocy ustawy z 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Zostało powołane do zwalczania korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, w instytucjach państwowych i samorządowych, a także do zwalczania działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa. Działalność finansowana jest z budżetu państwa. CBA to urząd administracji rządowej. Zgodnie z art. 2 ustawy do zadań CBA należy m.in.: rozpoznawanie i wykrywanie przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego i zapobieganie im; ujawnianie przypadków nieprzestrzegania przepisów ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne i przeciwdziałanie tym przypadkom; ujawnianie przypadków nieprzestrzegania określonych przepisami prawa procedur podejmowania i realizacji decyzji w przedmiocie: prywatyzacji i komercjalizacji, wsparcia finansowego, udzielania zamówień publicznych, rozporządzania mieniem jednostek lub przedsiębiorców; kontrola prawidłowości i prawdziwości oświadczeń ma-

jątkowych lub oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej osób pełniących funkcje publiczne; prowadzenie działalności analitycznej.

Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Działa na podstawie ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Do podstawowych zadań Policji należą: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia; ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych, w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach powszechnie dostępnych; inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń; wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców; nadzór nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi; kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych; przetwarzanie informacji kryminalnych oraz prowadzenie bazy DNA. W granicach swych zadań Policja wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe. Może korzystać z danych o osobie uzyskanych przez inne organy, służby i instytucje w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych. Policjanci wykonując ustawowe czynności, mają prawo m.in. do: legitymowania; zatrzymywania osób w przypadkach określonych w przepisach kodeksu postępowania karnego; zatrzymywania osób pozbawionych wolności, które na podstawie zezwolenia właściwego organu opuściły areszt śledczy albo zakład karny i w wyznaczonym terminie nie powróciły do niego; zatrzymywania osób stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego; pobierania od osób wymazu ze śluzówki policzków; pobierania materiału biologicznego ze zwłok; przeszukiwania osób i pomieszczeń; obserwowania i rejestrowania obrazu; dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego; obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, a w przypadku czynności operacyjno-rozpoznawczych i administracyjno-porządkowych żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego została powołana na mocy ustawy z 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu. Jest służbą specjalną, powołaną do ochrony porządku konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej. Głównym zadaniem ABW jest ochrona Polski przed planowymi i zorganizowanymi działaniami, które mogą stwarzać zagrożenie dla niepodległości oraz porządku konstytucyjnego Polski, zakłócić prawidłowe funkcjonowanie struktur państwa bądź narazić na szwank najważniejsze interesy kraju. Do zadań ABW należy m.in.: rozpoznawanie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo państwa i porządek konstytucyjny oraz zapobieganie tym zagrożeniom; rozpoznawanie i wykrywanie przestępstw: szpiegostwa, terroryzmu, ujawnienia informacji niejawnych; realizowanie zadań związanych z ochroną informacji niejawnych oraz pełnienie funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych w stosunkach międzynarodowych; przetwarzanie informacji mogących mieć istotne znaczenie dla ochrony bezpieczeństwa państwa i jego porządku konstytucyjnego. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadzi działania profilaktyczne, których celem jest skuteczne zapewnienie ochrony szczególnie wrażliwym sferom funkcjonowania państwa i gospodarki. Prowadzi też postępowania sprawdzające wobec osób i podmiotów, które chcą uzyskać dostęp do informacji niejawnych. Ma uprawnienia do monitorowania importu towarów i technologii podwójnego zastosowania. Szef ABW czynnie uczestniczy w systemie opiniowania transakcji handlowych na towary o znaczeniu strategicznym.

Straż Graniczna jest formacją powołaną do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego. Rozpoznaje i wykrywa przestępstwa i wykroczenia, a także im zapobiega oraz ściga ich sprawców w zakresie swojej właściwości, w tym prowadzi postępowania w sprawach o przestępstwa korupcyjne popełnione przez własnych funkcjonariuszy i pracowników w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, jak również popełnione przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami SG w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników SG (w Komendzie Głównej SG funkcjonuje Biuro Spraw Wewnętrznych SG).

Żandarmeria Wojskowa realizuje zadania należące do jej zakresu działania w Siłach Zbrojnych RP, w stosunku do osób wymienionych w art. 3 ust. 2 ustawy z 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 568 z późn. zm.). Do najważniejszych zadań należy m.in. wykrywanie przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych, popełnionych przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 ww. ustawy, ujawnianie i ściganie ich sprawców oraz ujawnianie i zabezpieczanie dowodów tych przestępstw i wykroczeń. Żandarmeria Wojskowa prowadzi również postępowania o przestępstwa korupcyjne.

Służba Kontrwywiadu Wojskowego jest służbą specjalną, właściwą w sprawach ochrony przed zagrożeniami wewnętrznymi dla obronności państwa, bezpieczeństwa i zdolności bojowej Sił Zbrojnych (SZ) RP. Jednym z głównych zadań SKW jest rozpoznawanie i wykrywanie popełnianych przez żołnierzy i funkcjonariuszy SKW i Służby Wywiadu Wojskowego (SWW) oraz pracowników SZ przestępstw korupcyjnych oraz zapobieganie im, jeżeli mogłyby zagrażać bezpieczeństwu lub zdolności bojowej SZ RP, lub innym jednostkom organizacyjnym Ministerstwa Obrony Narodowej.

Poza wymienionymi służbami istotną rolę w procesie zapobiegania oraz zwalczania korupcji odgrywa Najwyższa Izba Kontroli oraz organy Kontroli Skarbowej, które zajmują się zapobieganiem przestępstwom korupcyjnym i ujawnianiem tych, o których mowa w art. 228–231 ustawy z 6 czerwca 1997 r.

WYBRANE PRZEPISY DOTYCZĄCE KORUPCJI ZAWARTE W KODEKSIE KARNYM (KK)

Sprzedajność – art. 228 kk

Sprzedajność opisana w art. 228 rozpoczyna grupę przepisów wymierzonych przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego, do której to grupy należy przekupstwo ujęte w art. 229, nadużycie władzy, o którym mowa w art. 231, oraz częściowo płatna protekcja (art. 230 i 230a).

Artykuł 228 ujmuje przestępstwo sprzedajności osoby pełniącej funkcję publiczną w jednym typie podstawowym (§ 1), trzech kwalifikowanych (§ 3–5) i jednym uprzywilejowanym (§ 2).

Przekupstwo – art. 229 kk

Przekupstwo opisane w art. 229 ujmuje przestępstwo w jednym typie podstawowym (§ 1) i dwóch kwalifikowanych (§ 3 i 4) oraz w § 2 – wypadek mniejszej wagi. Paragraf 5, odpowiednio do art. 228 § 6, poszerza zakres znaczeniowy zdefiniowanej w art. 115 § 19 nazwy „osoba pełniąca funkcję publiczną”, jako przedmiotu oddziaływania sprawcy przestępstwa, o osoby pełniące takie funkcje w państwie obcym lub organizacji międzynarodowej. Nowela z 2003 r. rozszerza ten przepis o klauzulę niekaralności, w razie gdy przekupujący zawiadomi organy ścigania o tym fakcie oraz wszystkich związanych z nim istotnych okolicznościach, zanim dany organ się o tym dowiedział.

Płatna protekcja – art. 230 kk

Sprawcą, a więc podmiotem, płatnej protekcji może być każdy, w tym również pełniący funkcję publiczną w danej instytucji, jeżeli przyjmowane przez niego korzyści nie wiążą się z obowiązkami należącymi do jego funkcji. Płatna protekcja to podjęcie się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą z powołaniem się na wpływy w instytucjach państwowych, samorządowych itp. oraz korzystanie z takiego pośrednictwa (art. 230 i 230a kk).

Płatna protekcja; klauzula nietykalności – art. 230a kk

Przepis ten, penalizujący opłacanie osób mających lub pozorujących wpływy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub w zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chroni to samo dobro, jakie podlega ochronie w art. 230.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariusza publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231 § 2 kk).

Korupcja wyborcza – art. 250a kk

Korupcja wyborcza znajduje się w rozdziale XXXI – Przestępstwa przeciwko wyborom i referendum.

Przedmiotem chronionym jest obiektywna szczerść głosowania, natomiast podmiotem przestępstwa dla strony biernej jest wyłącznie osoba uprawniona do głosowania, a dla strony czynnej może być nim każdy z uwagi na powszechność przestępstwa.

Poświadczenie nieprawdy w dokumencie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 271 § 3 kk).

Korupcja gospodarcza – żądanie lub przyjęcie korzyści majątkowej bądź osobistej albo jej obietnica za nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku przez osobę pełniącą funkcję kierowniczą w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność gospodarczą lub pozostającą z nią w stosunku pracy, umowy zlecenia albo umowy o dzieło (art. 296a kk).

Korupcja sportowa – art. 296b kk

Przepis ten chroni uczciwość zawodów sportowych, które podobnie jak wszelkie inne obszary życia społecznego powinny odbywać się przy przestrzeganiu przepisów prawa i reguł rywalizacji sportowej. Sprawcą tego przestępstwa może być zarówno organizator zawodów sportowych (np. prezes klubu sportowego), jak i uczestnik klubu (np. zawodnik, sędzia), który odpowiada za zachowanie polegające na przyjęciu korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy w zamian za nieuczciwe (naruszające reguły) zachowanie się mogące mieć wpływ na wynik zawodów.

Przestępstwa korupcyjne w kontekście niewypłacalności i upadłości – przyjmowanie lub udzielanie korzyści majątkowej w zamian za działanie na szkodę wierzycieli (art. 302 § 2 i 3 kk).

Udaremnianie lub utrudnianie przetargu publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jak również działanie w porozumieniu z inną osobą na szkodę właścicieli mienia albo osoby lub instytucji, na rzecz których przetarg jest dokonywany (art. 305 § 1 kk).

Tabela 1.

Dane statystyczne dotyczące zjawiska korupcji na podstawie dokumentu opracowanego przez Centralne Biuro Antykorupcyjne pod nazwą *Mapa korupcji, zwalczanie przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2014 r.*

Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w 2014 r.							
Kwalifikacja prawna (artykuł)	Policja	ABW	CBA	Prokuratura	SG	ŻW	Razem
228 kk	1937	9	70	189	4	7	2216
229 kk	1951	3	54	240	54	2	2304
230 kk	480	–	47	20	–	–	547
230a kk	317	–	13	5	1	–	336
231 § 2 kk	3122	1	30	137	–	13	3303
250a kk	99	–	–	4	–	–	103
296a kk	127	8	23	2	–	–	160
296b kk	92	–	–	–	–	–	92
305 kk	226	–	47	13	–	–	286
46 ustawy o sporcie	4	–	–	–	–	–	4
47 ustawy o sporcie	2	–	–	–	–	–	2
48 ustawy o sporcie	–	–	–	–	–	–	–
54 ustawy refundacyjnej	1	–	–	–	–	–	1
Razem	8358	21	284	610	59	22	9354

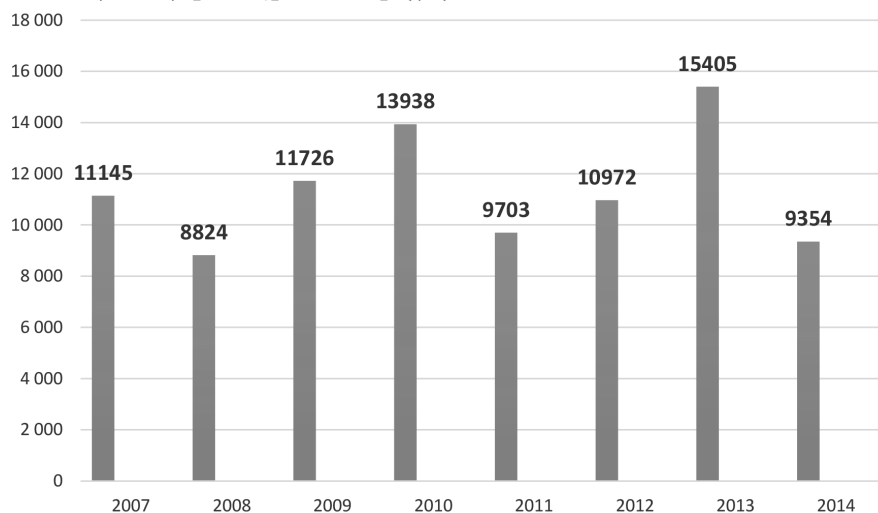
Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK) zaprezentowane w *Mapie korupcji CBA*

Sankcje karne za przestępstwa korupcyjne ujęte są ponadto w innych przepisach w randze ustaw, np. w ustawie z 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. nr 127, poz. 857 z późn. zm.), i dotyczą m.in. przyjmowania przez osobę organizującą profesjonalne zawody sportowe lub w nich uczestniczącą korzyści majątkowej bądź osobistej albo jej obietnica w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik zawodów, jak również w ustawie z 12 maja 2011

r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz.U. z 2011 r. nr 122, poz. 696 z późn. zm.), które dotyczą przyjmowania lub wręczania korzyści w związku z wytwarzaniem leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobów medycznych podlegających refundacji bądź obrotem nimi.

Wykres.

Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w KCIK w latach 2007–2014

Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych zaprezentowane w *Mapie korupcji CBA*

Przedstawione powyżej dane jednoznacznie wskazują na wysokie zagrożenie przestępczością korupcyjną w Polsce. Skala przestępczości, pomimo znacznego spadku w 2014 r., ma jednak tendencję wzrostową, przy czym mówimy tylko o liczbach. Należy pamiętać, że przestępstwo korupcji wiąże się z korzyściami majątkowymi najczęściej w pieniądzu. Gdyby była znana skala dotycząca poniesionych strat, wówczas analiza stanu korupcji byłaby bardziej precyzyjna.

Na podstawie przedstawionych danych należy jednoznacznie stwierdzić, iż wdrożenie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014–2019 jest jak najbardziej celowe.

PODSUMOWANIE

Biorąc pod uwagę przedstawione informacje oraz krótką analizę danych statystycznych, można sformułować następujące wnioski:

- Zjawisko korupcji stanowi duże zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa, w szczególności dla jego możliwości obronnych, rozwoju gospodarczego, wiarygodności na arenie międzynarodowej oraz jakości życia obywateli.
- Zdefiniowanie zjawiska korupcji poprzez zapis ustawowy przyczyniło się do ujednoczenia tej formy przestępczości oraz określenia ram tego przestępstwa.
- Skala przestępczości korupcyjnej w Polsce jest bardzo wysoka i należy podjąć zdecydowane działania zmierzające do ograniczenia tej formy przestępczości.
- Wdrożenie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014–2019, na bazie dostępnych informacji oraz analizy danych obejmujących okres od 2007 do 2014 r., jest jak najbardziej celowe, przy czym pogłębiona analiza oraz ocena będzie możliwa po dłuższym okresie funkcjonowania Programu.
- Należy rozważyć przesunięcie zadań związanych ze zwalczaniem korupcji przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego do Centralnego Biura Antykorupcyjnego – przyczyni się to m.in. do efektywnego wykorzystywania zasobów kadrowych oraz poprawi efektywność działań.
- Należy rozważyć wprowadzenie wręcz rewolucyjnej zmiany w polskim systemie prawnym, polegającej na wprowadzeniu jedynie odpowiedzialności materialnej sprawców przestępstw karnoskarbowych, które są o wiele skuteczniejsze oraz przynoszą wymierne korzyści i oszczędności dla państwa.
- Mniej osadzonych w więzieniach to mniejsze koszty dla państwa.
- Istotny jest skuteczny zwrot osiągniętych zysków (łapówek).
- Karanie wyrokami więzienia, najczęściej w zawieszeniu, nie stanowi większej dolegliwości dla przestępców, a zapewnia większe poczucie sprawiedliwości.

Literatura

- Chodak, P. (2013). *Zgoda społeczeństwa na niewielkie przestępstwa korupcyjne*, Journal of Modern Science 3/18/2013. Józefów: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej. ISSN 1734-2031.
- Ciesielczyk, M. (2005). *Przeciw korupcji*. Tarnów: Witek-Druk. ISBN 8387183334.
- Czy można budować bez korupcji?* (2008). Opracowanie Fundacji Obywatelskiego Rozwoju, Stowarzyszenia Normalne Państwo oraz Stowarzyszenia Komunikacji Marketingowej, Warszawa: Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR.
- Funkcjonowanie ustawy o zamówieniach publicznych w aspekcie zapobiegania korupcji* (2002). Warszawa: NIK.
- Gryz, J. (2010). *Zarys podstaw teorii bezpieczeństwa AON*. Warszawa: Akademia Obrony Narodowej ISBN 9788375231281.
- Kubiak, A. (2008). *Łapownictwo w świadomości i doświadczeniu potocznym Polaków*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. ISBN 8371716958.
- Kubiak, A. (2003). *Opinia publiczna i przedsiębiorcy o korupcji*. Warszawa: Fundacja im. Stefana Batoiego.
- Kunicka-Michalska, B. (2002). *Wyludzenia i korupcja w administracji publicznej w Polsce*. Salamanca: Univ. de Salamanca.
- Kurczewski, J., Łaciak, B. (red.) (2000). *Korupcja w życiu społecznym*. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych. ISBN 8386917741.
- Palka, P., Reut, M. (1999). *Korupcja w nowym Kodeksie karnym*. Kraków: Wydawnictwo Zakamycze. ISBN 8388114204.
- Pokruszyński, W. (2008). *Bezpieczeństwo narodowe u progu XXI wieku*, „Zeszyty Naukowe” 1/70. Warszawa: Akademia Obrony Narodowej.
- Pokruszyński, W. (2010). *Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa*. Józefów: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi. ISBN 9788393010233.
- Pokruszyński, W. (2009). *Współczesne bezpieczeństwo narodowe*. Józefów: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi. ISBN 8392193687.
- Wypych, M. (2003). *Czym jest korupcja? Informator prawny*. Warszawa: Helsińska Fundacja Praw Człowieka.
- Zawisza, J. (2013). *Korupcja narzędziem przestępstw we współczesnym świecie*, Journal of Modern Science 4/19/2013. Józefów: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej. ISSN 1734-2031.

Akty prawne

- Polski kodeks karny wprowadzony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 lipca 1932 r., Dz.U. nr 91, poz. 765.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2007 r. w sprawie pełnomocnika rządu do spraw opracowania programu zapobiegania nieprawidłowościom w instytucjach publicznych, Dz.U. nr 224, poz. 1660.
- Uchwała nr 37 Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2014 r. w sprawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014–2019, M.P. z 2014 r. poz. 299.
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz.U. nr 30, poz. 179 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych, tekst jedn.: Dz.U. z 2010 r. nr 29, poz. 153.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Dz.U. nr 104, poz. 708 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, Dz.U. z 2014 r. poz. 253 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, Dz.U. z 2011 r. nr 116, poz. 675 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. nr 111, poz. 1061.
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, Dz.U. nr 185, poz. 1092.
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, Dz.U. nr 31, poz. 138 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji – Centrum Badania Opinii Społecznej, Dz.U. nr 30, poz. 163.
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, Dz.U. z 2006 r. nr 216, poz. 1584, z 2008 r. nr 223, poz. 1458 oraz z 2009 r. nr 178, poz. 1375.
- Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Dz.U. z 2010 r. nr 29, poz. 154 z późn. zm.

